

METODYCZEK GRUNWALDZKICH EKSPEDYJCJI

zuchy

Instrumenty metodyczne

Tropy: Ekoludki, Leśnicy, Ogrodnicy/Ogrodniczki, Ornitologzy, Przyjaciele/Przyjaciółki zwierząt, Przyrodnicy/Przyrodniczki, Wodnik Szuwarek

Sprawności: Ekolog/Ekolożka, Przyjaciel/Przyjaciółka lasu, Ptasi Opiekun/Ptasia Opiekunka, Badacz/Badaczka, Zielarz/Zielarka

Gwiazdki: Zuch sprawny „Zuch podejmuje działania nakierowane na ochronę środowiska”

Dla wszystkich metodyk: Odznaka Yunga Chrońmy Bioróżnorodność

<https://zhpcbprodstore.blob.core.windows.net/public/625/chronmy-bioroznorodnosc-odznaka-yunga.pdf>

METODYKA ZUCHOWA

Tropy - umożliwiają zuchom poznanie otaczającego ich świata oraz wspierają kształtowanie postawy służby i braterstwa.

Program każdego tropu zawiera zadania, czyli propozycje zabaw z zuchami, wskazówki dla kadry zuchowej, które pozwolą dostrzec walory wychowawcze tropu, przykładowe sprawności, które można zaproponować zuchom do zdobywania w trakcie realizacji tropu oraz wskazówki bibliograficzne.

Wybierając tropy, zwróćcie uwagę na to, jakie cele wychowawcze można osiągnąć dzięki ich realizacji, jakie postawy kształtować u zuchów i czego je nauczyć.

Wybierzcie trop, który będzie najlepiej dopasowany do potrzeb rozwojowych Waszych zuchów!

Trop zuchowy zdobywany jest w ciągłym cyklu 5-6 zbiórek lub w ramach wyjazdowych form pracy (biwaków, zimowisk, kolonii zuchowych). Tropy można zdobywać od razu po wstąpieniu do gromady, przed złożeniem Obietnicy.

Realizacja tropu polega na aktywnym udziale zuchów w zabawach gromady i obejmuje następujące elementy:

- podjęcie przez zuchy w kręgu rady decyzji o tym, w co się będą bawić (czyli o wyborze tropu),
- wspólną zabawę wynikającą z programu tropu,
- zbiórkę podsumowującą, na której w kręgu rady zuchy wraz z kadrą gromady decydują o indywidualnym przyznaniu tropu każdemu zuchowi (na podstawie obecności na ziórkach i zaangażowaniu w zabawę). Na koniec, w kręgu parady, następuje obrzędowe nadanie tropu połączone z wręczeniem znaczka tropu

PROPONOWANE TROPY I SPRAWNOŚCI METODYKA ZUCHOWA

Trop ekoLudki

Zdobywając trop "EkoLudki" uczymy obserwacji i troski o środowisko naturalne oraz zachowań przyjaznych dla przyrody. Jest to okazją do prześledzenia wykorzystania wody oraz surowców wtórnych i do podjęcia prostych działań oszczędnościowych.

Warto, by EkoLudki wybrały się na wyprawę badawcze (detektywistyczne), w trakcie których będzie można sprawdzić, czy w regionie jest dostateczna ilość wody dla roślin i ludzi, czy coś zanieczyszcza okolicę albo czy powietrze jest czyste

Zadania:

1. Dostaliśmy zaproszenie do członkostwa w Klubie Zielonych Detektywów EkoLudka. W kręgu rady postanowiliśmy wstąpić do Klubu.
2. Byliśmy z wizytą w siedzibie strażników przyrody, pomagaliśmy im w pracy. Zapytaliśmy ich, jak możemy dbać o przyrodę w najbliższej okolicy.
3. Badaliśmy stan zanieczyszczenia wody, ziemi i powietrza w naszej okolicy. Poszukiwaliśmy przyczyn tego zanieczyszczenia, tropiliśmy obiekty, które je powodują.
4. Zawarliśmy przymierze z żywiołami - ogniem, wodą, powietrzem i ziemią.
5. Znaleźliśmy w naszym lesie lub parku najbardziej zanieczyszczony odcinek i opiekowaliśmy się nim.
6. Zasadziliśmy własne drzewka. Założyliśmy też hodowlę sadzonek, prowadziliśmy szóstkami uważne obserwacje, starając się stworzyć roślinom jak najdogodniejsze warunki do rozwoju.
7. Zbadaliśmy, skąd nasze miasto (wieś) czerpie wodę pitną i co robi ze ściekami.
8. Zorganizowaliśmy Dzień Ziemi (22 kwietnia), Dzień Lasów (21 lutego) lub braliśmy udział w akcji „Sprzątanie świata”.
9. Zorganizowaliśmy Forum Czystej Ziemi.
10. Zaplanowaliśmy, jak racjonalnie wykorzystać wodę i żywność całego świata oraz co robić z odpadami - przedstawiliśmy wyniki w szkole lub na podwórku.
11. Podsumowaliśmy działania Klubu - sprawdziliśmy, ile osób dowiedziało się o ważnych dla Klubu sprawach.

Instrumenty metodyczne

Wskazówki dla kadry zuchowej:

To dobry trop na kolonię zuchową!

To także dobry trop, by obchodzić święta związane z przyrodą, np. Międzynarodowy Dzień Lasów. Trop „Ekoludków” pozwala zuchom dostrzec ekologiczne problemy świata (szczególnie najbliższej okolicy). Uczy obserwacji i troski o środowisko naturalne oraz zachowań przyjaznych dla przyrody. Jest okazją do zapoznania zuchów z wykorzystaniem wody oraz surowców wtórnych i do podjęcia prostych działań oszczędnościowych.

Warto, by zuchy wybrały się na wyprawy badawcze (detektywistyczne), w trakcie których będą mogły sprawdzić, czy w regionie jest dostateczna ilość wody dla roślin i ludzi, czy coś zanieczyszcza okolicę albo czy powietrze jest czyste. Przed wyprawami zuchy mogą wykonać tajne znaczki zielonych detektywów. Trop wspomaga postawę empatii w stosunku do żywych stworzeń. Umożliwia zrozumienie zależności między światem dzikiej przyrody a działalnością człowieka. Wiele działań Klubu 131 Zielonych Detektywów Ekoludka to pożyteczne prace, które wzmacniają wychowanie do postawy służby w przyszłości i wprowadzają pozytywne zmiany w otoczeniu.

Przykładowe sprawności, które zuchy mogą zdobywać podczas realizacji tropu:
„Badacz/Badaczka”, „Ekolog/Ekolożka”.

Wskazówki bibliograficzne:

- Bonnin J., McKay K., Ekologiczne dzieciaki. 100 rzeczy, które możesz zrobić by ocalić planetę, National Geographic, Warszawa 2011.
- Kaszuba-Dębska A., Majkowska-Szajer D., Skok na smog, Wyd. Znak, Kraków 2017.
- Kamińska U., Jak być eko czyli wiersze o ekologii, Wydawnictwo Greg, Kraków 2017.
- Pipe J., Co wpływa na klimat na Ziemi, Wydawnictwo SBM, Warszawa 2009.
- Woldańska-Płocińska O., Śmieciogród, Wydawnictwo Publicat, Poznań 2019.
- Pomocnymi będą informacje z gminnej jednostki odpowiedzialnej za odpady. Segregacja śmieci w zależności od technologii może nieco różnić się w każdej gminie.

Służba: trop zawiera propozycję służby

Źródła internetowe:

- Zmiany klimatyczne i suwerenność żywnościowa (przewodnik po odznace), <http://cbp.zhp.pl/66yco> (dostęp: 01.03.2020).
- Harcerz w lesie (poradnik), <http://cbp.zhp.pl/4sn7l> (dostęp: 01.03.2020).
- Woda jest życiem (propozycja programowa), <http://cbp.zhp.pl/b3bxxr> (dostęp: 01.03.2020).

Instrumenty metodyczne

Cele zrównoważonego rozwoju:

Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 14: Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony

Cel 15: Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej

TROP LEŚNICY

Zadania:

1. W kręgu rady postanowiliśmy założyć Klub Przyjaciół Lasów.
2. Byliśmy z wizytą w leśniczówce lub szkółce leśnej.
3. Poznaliśmy niebezpieczeństwa zagrażające lasom. Dowiedzieliśmy się, jak dbać o las.
4. Dowiedzieliśmy się, jakie formy ochrony przyrody występują w naszej okolicy i co chronią.
5. Patrolowaliśmy wydzielony obszar lasu.
6. Spotkaliśmy się z Duchem Lasu i jego przyjaciółmi.
7. Poznaliśmy owoce lasu. Spróbowaliśmy ich.
8. Tropiliśmy tajemnice przyrody.
9. Zasadziliśmy własne drzewko lub wykonaliśmy pożyteczną pracę na rzecz lasu.
10. Podsumowaliśmy działania Klubu Przyjaciół Lasów. Przekonaliśmy się, co każdy z nas może robić na rzecz lasów.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

Trop „Leśników” pozwala na kształtowanie odpowiedniego stosunku do lasu, wyrabia wiele pozytywnych nawyków, rozwija zainteresowania florą i fauną. Mogą go realizować gromady zuchowe, które mają warunki, aby zorganizować zwiady i tropienia tajemnic przyrody w lesie. Gromady miejskie mogą organizować całodzienne wyprawy do lasu lub zrealizować trop na biwaku, trop można realizować także podczas kolonii. Podczas zabaw z wykorzystaniem owoców lasu należy zwrócić uwagę na bezpieczeństwo zuchów oraz na to, aby nie niszczyć natury. Warto postarać się o wsparcie leśnika lub organizacji związanej z ochroną przyrody.

Instrumenty metodyczne

Trop można realizować o każdej porze roku, jednak ważne jest, aby wszystkie zbiórki odbywały się na powietrzu. Dobrą okazją będzie Międzynarodowy Dzień Lasów obchodzony 21 marca.

Przykładowe sprawności, które zuchy mogą zdobywać podczas realizacji tropu:
„Zielarz/Zielarka”, „Zbieracz/Zbieraczka grzybów”, „Ptasi opiekun/Ptasia opiekunka”, „Przyjaciel/Przyjaciółka lasu”.

Wskazówki bibliograficzne:

- Aladjidi V., Ilustrowany inwentarz drzew, Wydawnictwo Zakamarki, Poznań 2014.
- Houghton P., Leśna szkoła dla każdego, Wydawnictwo MUZA S.A., Warszawa 2017.
- Lasy Polski, Wydawnictwo Arti, Ożarów Mazowiecki 2018,
- Kowalczyk K., Poręcznik ekologicznego obozowania, Niezależne Wydawnictwo Harcerskie, Warszawa 2014.
- Thoma E., Tajemna mowa drzew, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2018.
- Wojtkiewicz S., Majsterka czterech pór roku (materiały dla kadry zuchowej).
- Wojtkiewicz S., Nasze roślinne abecadło (materiały dla kadry zuchowej).
- Ziółkowska M., Gawędy o drzewach, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1988.

źródła internetowe:

- Harcerz w lesie (poradnik), <http://cbp.zhp.pl/4sn7> (dostęp: 01.03.2020).

źródła filmowe:

- Robaczki z zaginionej doliny, reż. Giraud H., Szabo T., 2013.

Służba: trop zawiera propozycję służby.

Cele zrównoważonego rozwoju:

Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 14: Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony

Cel 15: Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustoszczenie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej

TROP OGRODNIICY/OGRODNICZKI

Zadania:

1. W kręgu rady podjęliśmy decyzję o założeniu własnego ogródka.
 2. Byliśmy w przedsiębiorstwie produkcji ogrodniczej lub w sadzie.
 3. Spotkaliśmy się z ogrodnikiem.
 4. Założyliśmy ogródek, przygotowując miejsce i podłoże. Posialiśmy w nim nasiona warzyw - rzodkiewki, marchewki, sałaty, rukoli, brokuła itp.
 5. Dowiedzieliśmy się, jak dbać o nasz ogródek i jakie warunki potrzebne są do wzrostu roślin.
 6. Znamy kalendarz upraw. Dowiedzieliśmy się, co to są nowalijki oraz kiedy zbiera się polskie owoce sezonowe.
 7. Dowiedzieliśmy się, gdzie kupić warzywa i owoce z lokalnych lub regionalnych upraw.
 8. Poznaliśmy piramidę żywieniową. Dowiedzieliśmy się, jak ważne w diecie są warzywa i owoce.
 9. W szóstkach przygotowaliśmy potrawy z lokalnych owoców i warzyw.
- Zorganizowaliśmy zdrową ucztę.
10. Podsumowaliśmy nasze starania związane z uprawą posianych roślin. Sprawdziliśmy efekty.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

Trop „Ogrodników/Ogrodniczek” pokazuje świat przyrody - zależność roślin od wody, gleby, wilgotności i nasłonecznienia. Zuchy poznają te relacje w sposób doświadczalny, uczą się też cierpliwości i pokory wobec praw natury. Trop najlepiej realizować wiosną, gdy przyroda budzi się do życia i są odpowiednie warunki do uprawy. Koniecznie trzeba obliczyć, przez jaki czas uprawa będzie rosnąć, by zaplanować czas zajmowania się ogródkiem. Przed rozpoczęciem zbiorów (np. na początku roku harcerskiego) należy dowiedzieć się, jakie są możliwości uprawy zuchowego ogródka (najlepiej przy szkole lub przy zuchówce). Również odpowiednio wcześniej warto zainteresować środowisko harcerskie lub inne organizacje ideą uprawy wspólnego ogrodu społecznego.

Instrumenty metodyczne

Przykładowe sprawności, które zuchy mogą zdobywać podczas realizacji tropu:
„Meteorolog/Meteorolożka”, „Hodowca/Hodowczyni kwiatów”,
„Kuchmistrz/Kuchmistrzyni”, „Hodowca/Hodowczyni warzyw i owoców”

Wskazówki bibliograficzne:

- Haraszewski P., Te cudowne warzywa. Poznaj ich niezwykłą moc, Wydawnictwo Varsovia, Warszawa 2014.
- Lipov B., Dzieciaki w naturze, Wydawnictwo Świat Książki, Ożarów Mazowiecki 2011.
- Wojtkiewicz S., Nasze roślinne abecadło (materiały dla kadry zuchowej).
- Zielarnia. Jak czerpać ze skarbów natury, Wydawnictwo Publicat, Poznań 2019.

źródła internetowe:

- Zuchowe Wieści (Ogrodnik), marzec 1993,
http://cbp.zhp.pl/wp-content/uploads/2018/11/1993_marzec.pdf (dostęp: 01.03.2020)

Służba: trop zawiera propozycję służby.

Cele zrównoważonego rozwoju:

Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 14: Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony

Cel 15: Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustoszczenie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej

TROP ORNITOŁOŻY

Zadania:

1. W kręgu rady podjęliśmy decyzję o założeniu koła ornitologicznego.
2. W ramach koła podpatrywaliśmy życie ptaków.
3. Zorganizowaliśmy przegląd ptasich głosów.
4. Spotkaliśmy się z ornitologiem np. z Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków.
5. Dowiedzieliśmy się, jakie gatunki ptaków zostają w Polsce na zimę, a jakie odlatują do ciepłych krajów.

Instrumenty metodyczne

6. Obserwowaliśmy i poznaliśmy gatunki ptaków z naszego podwórka.
7. Wykonaliśmy karmnik dla ptaków. Dowiedzieliśmy się, co jedzą ptaki, a także czym można je dokarmiać.
8. Dowiedzieliśmy się, co to są podlotki i w jaki sposób należy je traktować. Dowiedzieliśmy się, co zrobić, gdy znajdziemy rannego ptaka.
9. Byliśmy z wizytą w ptasiarni, papugarni lub innym miejscu, w którym mogliśmy zobaczyć różne gatunki ptaków.

Wskazówki dla kadry wychowawczej:

Trop „Ornitologów” wiąże emocjonalnie zuchę z przyrodą – przede wszystkim zwraca ich uwagę na ptaki. Kształtuje spostrzegawczość, cierpliwość i koncentrację, zachęca zuchę do niesienia pomocy słabszym i wprowadza w sprawy ochrony środowiska naturalnego.

W czasie zabawy należy stwarzać warunki do prowadzenia przez zuchę obserwacji przyrodniczych, inspirować je do samodzielnego uzupełniania wiadomości w tym zakresie.

Trop jest przeznaczony dla starszych zuchów. Można go realizować cały rok. Wiosną widać ruch ptaków i podlotki. Zimą większy nacisk można położyć na dokarmianie ptaków (koniecznie należy przekazać zuchom odpowiednie informacje na ten temat). Przed realizacją tropu warto dowiedzieć się, gdzie i w jaki sposób zgłaszać znalezienie rannych ptaków – czy pomocą im zajmuje się w okolicy ptasi azyl, schronisko czy odpowiednie stowarzyszenie.

Przykładowe sprawności, które zuchy mogą zdobywać podczas realizacji tropu:

„Ptasi opiekun/Ptasia opiekunka”.

Wskazówki bibliograficzne:

- Bormans L., van Donnick S., Przyjaźń. Opowiadki dla dzieci, Wydawnictwo Publicat, Poznań 2019.
- Tuwim J., Ptasie radio.
- Wojtkiewicz S., Zuchy i przyroda (materiały dla kadry wychowawczej).
- Pomocne będą również kieszonkowe atlasy ptaków.

Instrumenty metodyczne

źródła internetowe:

- Ogólnopolskie Towarzystwo Przyjaciół Ptaków - materiały dla dzieci, www.otopjunior.org.pl (dostęp: 01.03.2020).
- Zuchowe Więści (Ornitolog), wiosna 1995, http://cbp.zhp.pl/wp-content/uploads/2018/11/1995_wiosna.pdf (dostęp: 01.03.2020)

Służba: trop zawiera propozycję służby.

Cele zrównoważonego rozwoju:

Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 14: Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony

Cel 15: Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej

TROP przyjaciele/przyjaciółki zwierząt

Zadania:

1. W kręgu rady podjęliśmy decyzję o zdobywaniu tytułu Przyjaciół Zwierząt.
2. Odwiedziliśmy schronisko dla zwierząt lub spotkaliśmy się z pracownikiem schroniska/Polskiego Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami.
3. Dowiedzieliśmy się, jak zachować się w sytuacji spotkania bezpańskich zwierząt. Wykonaliśmy plakaty i powiesiliśmy je w szkole lub w zuchówce.
4. Poznaliśmy różne gatunki zwierząt oraz dowiedzieliśmy się, jak się nimi opiekować.
5. Zaprezentowaliśmy w gromadzie swoje zwierzęta domowe.
6. Poznaliśmy tropy zwierząt - ślady, jakie pozostawiają po sobie różne zwierzęta.
7. Zorganizowaliśmy zbiórkę zabawek i karmy na rzecz schroniska dla zwierząt.

Instrumenty metodyczne

Wskazówki dla kadry zuchowej:

Trop „Przyjaciół/Przyjaciółek zwierząt” wiąże zuchy emocjonalnie z przyrodą. Wyrabia takie cechy, jak chęć niesienia pomocy słabszym i odpowiedzialność za wykonanie podjętych obowiązków. Tematykę zbiorów i wybór zwierząt należy dostosować do możliwości i zainteresowań zuchów (zwierzęta hodowane w gospodarstwach, żyjące w mieszkaniach, na podwórkach, w okolicach bloków i domostw, w lesie, w parku lub na łące). W czasie zabaw zuchy mogą wykonać wiele pożytecznych prac związanych z pielęgnacją i hodowlą zwierząt. Trop nadaje się zarówno dla gromad wiejskich, jak i miejskich. Dostarcza sporo wiadomości z zakresu hodowli i pielęgnacji zwierząt, a jednocześnie pozwala na kształtowanie właściwego do nich stosunku. Może być okazją do zainteresowania zuchów losem bezpańskich psów i kotów. Trzeba jednak ostrzec dzieci przed niebezpieczeństwem chorób odzwierzęcych.

Przykładowe sprawności, które zuchy mogą zdobywać podczas realizacji tropu:
„Ptasi opiekun/Ptasia opiekunka”, „Hodowca/Hodowczyni zwierząt”.

Wskazówki bibliograficzne:

- Hotel dla owadów, Wydawnictwo Olesiejuk, Ożarów Mazowiecki 2019.
- Claybourne A., Dlaczego ryby nie toną, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018.
- MacNeal D., Robale rządzą światem, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 2019.
- Morgan P., Quigley A., Pszczoty, Wydawnictwo Zielona Sowa, Warszawa 2019.
- Mulak M. Klub Ochrony Orangutanów Majki. Razem uratujmy świat, Wydawnictwo Znak, Kraków 2019.
- Oziewicz T., Awaria elektrowni, Wydawnictwo Dwie Siostry, Warszawa 2019.
- Rossel B., Oberendorff M., Niezwykła księga owadów, Wydawnictwo Nasza Księgarnia, Warszawa 2019.
- Tajemnice zwierząt (zmysły, inteligencja, komunikacja) seria, Wyd. IBIS, Żychlin 2010.
- Wojtkiewicz S., Nasi ulubieńcy (materiały dla kadry zuchowej).
- Zwierzęta (architekci, muzycy, podróżnicy lekarze) seria, Wyd. Esteri, Wrocław 2017.
- Zdziechowska M., Świat dzikich zwierząt, Wydawnictwo Olesiejuk, Ożarów Mazowiecki 2018

Instrumenty metodyczne

źródła internetowe:

Światowa Deklaracja Praw Zwierząt,

<https://przystanekschronisko.org/i/dokumenty/deklaracja.pdf> (dostęp: 01.03.2020)

• Zuchowe Wieści (Przyjaciel zwierząt), wiosna 2020,

<https://cbp.zhp.pl/poradniki/zuchowe-wiesci-wiosna-2020/> (dostęp: 01.06.2021)

Służba: trop zawiera propozycję służby.

Cele zrównoważonego rozwoju:

Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 14: Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony

Cel 15: Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymywać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej

TROP PRZYRODNICY/PRZYRODNICZKI

Zadania:

1. W kręgu rady postanowiliśmy założyć Klub Przyrodników.
2. Spotkaliśmy się z przyrodnikiem. Dowiedzieliśmy się, czym zajmują się przyrodnicy.
3. Założyliśmy stację badań przyrodniczych.
4. Zorganizowaliśmy wyprawę badaczy flory i fauny najbliższej okolicy, podczas której - wykorzystując przewodniki - rozpoznawaliśmy różne rośliny i zwierzęta.
5. Uczestniczyliśmy w ekspedycji hydrobiologicznej do pobliskiego stawu, rzeki, jeziora. Zbadaliśmy życie w wodzie.
6. Odnaleźliśmy ciekawy okaz przyrodniczy i otoczyliśmy go opieką; utworzyliśmy swój rezerwat, którym się stale opiekujemy. Dowiedzieliśmy się, dlaczego trzeba chronić przyrodę.

Instrumenty metodyczne

7. Byliśmy w ogrodzie botanicznym, muzeum przyrodniczym, parku narodowym lub rezerwacie.
8. Dowiedzieliśmy się, co to jest przyroda nieożywiona i dlaczego warto ją chronić. Odwiedziliśmy ciekawy obiekt przyrody nieożywionej w naszej okolicy.
9. Zorganizowaliśmy wyprawę do jednego z egzotycznych krajów. Poznaliśmy jego przyrodę i związane z nią problemy.
10. Wykonaliśmy pożyteczną pracę na rzecz okolicznej przyrody.
11. Zorganizowaliśmy tydzień ochrony przyrody, w trakcie którego opracowaliśmy biuletyn np. o stanie wód w naszej okolicy. Zachęciliśmy inne gromady do podjęcia wspólnych działań na rzecz ochrony przyrody.
12. Na podsumowanie urządziliśmy wielki turniej wiedzy o przyrodzie oraz wystawę zuchowych osobliwości przyrodniczych.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

Dobry trop na biwak i kolonię!

Zuch „przyrodnik” jest cierpliwy, wytrwały, spostrzegawczy i ciekawski. Chce poznać otaczającą go naturę, bada faunę i florę oraz zjawiska zachodzące w wodzie, powietrzu i na ziemi. Realizacja tropu to okazja do zainteresowania zuchów przyrodą (zarówno żywą, jak i nieożywioną), a także ideą jej ochrony. Zuchy powinny nauczyć się rozpoznawać pospolite rośliny i zwierzęta oraz poznać gatunki chronione.

Prowadzone przez dzieci obserwacje to odkrywanie wielkich przyrodniczych tajemnic (między zbórkami zuchy mogą wykonywać samodzielne obserwacje i doświadczenia, by na kolejnej zbiórce o nich opowiedzieć). Na przyrodniczych wyprawach warto wykorzystywać wiedzę, którą zuchy posiadają z życia i ze szkoły, posługiwać się przewodnikiem do rozpoznawania roślin i zwierząt, lupą oraz mikroskopem. Ważne jest, aby w czasie tych wypraw zuchy poznawały przyrodę, nie niszcząc jej. Istotną kwestią podczas realizacji tropu jest wykonanie pożytecznej pracy na rzecz środowiska przyrodniczego lub objęcie dłuższą opieką jakiegoś miejsca ważnego dla przyrody. Realizacja tropu wymaga od kadry gromady przygotowania z zakresu przyrodoznawstwa. Cykl zbórek można zaplanować w ten sposób, że zuchy zajmą się pewnym wycinkiem przyrody, np. wodą (będą poznawać środowisko wodne, badać stan zanieczyszczenia, wykonywać związane z tym doświadczenia). Trop jest przeznaczony raczej dla starszych zuchów. Najlepiej realizować go w okresie wiosenno-letnim, podczas zbórek na łonie natury oraz na kolonii zuchowej.

Instrumenty metodyczne

Przykładowe sprawności, które zuchy mogą zdobywać podczas realizacji tropu:
„Badacz/Badaczka”, „Zielarz/Zielarka”, „Przyjaciel/Przyjaciółka lasu”,
„Ekolog/Ekolożka

Wskazówki bibliograficzne:

- Aladjidi V., Ilustrowany inwentarz drzew, Wydawnictwo Zakamarki, Poznań 2014.
- Mizeliński A., D., Pod ziemią, pod wodą, Wydawnictwo Dwie Siostry, Warszawa 2015.
- Rossel B., Oberendorff M., Niezwykła księga owadów, Wyd. Nasza Księgarnia, W-wa 2019.
- Zielarnia. Jak czerpać ze skarbów natury, Wydawnictwo Publicat, Poznań 2019.
- Zuchowe Wieści, nr 8-9 (36-37)/1993.

źródła internetowe:

- Chcę wiedzieć więcej niż wiem, umieć więcej niż umiem (propozycja programowa), <http://cbp.zhp.pl/3z2ym> (dostęp: 01.03.2020).
- Harcerz w lesie (poradnik), <http://cbp.zhp.pl/4sn7l> (dostęp: 01.03.2020).
- Woda jest życiem (propozycja programowa), <http://cbp.zhp.pl/b3bxx> (dostęp: 01.03.2020).

Służba: trop zawiera propozycję służby.

Cele zrównoważonego rozwoju:

Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 14: Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony

Cel 15: Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej

TROP WODNIK SZUWAREK

Zadania:

1. Dostaliśmy list od Wodnika Szuwaraka z prośbą o pomoc w obronie czystej wody. W kręgu rady postanowiliśmy, że pomożemy Wodnikowi.
2. Poznaliśmy zbiorniki wodne w naszej okolicy - ich roślinność i zwierzęta, np. gatunki ryb. Dowiedzieliśmy się, jaką rolę pełni woda w przyrodzie.
3. Poznaliśmy okoliczne budowle wodne. Dowiedzieliśmy się, do czego służy ludziom woda i gdzie jest wykorzystywana.
4. Sprawdziliśmy stan wód w naszej okolicy i sporządziliśmy mapę zanieczyszczeń wody.
5. Założyliśmy laboratorium, w którym badaliśmy wodę z różnych źródeł (destylowana, deszczowa, butelkowa, z kranu, ze stawu itp.).
6. Odwiedziliśmy lokalną oczyszczalnię ścieków i zapoznaliśmy się z mechanizmem oczyszczania wody.
7. Poznaliśmy sposoby, w jakie możemy chronić wodę, podejmując codzienne decyzje.
8. Zrobiliśmy ekologiczne środki czystości (np. na bazie octu i sody), które wykorzystaliśmy podczas porządków w zuchówce.
9. Odpisaliśmy Wodnikowi i zadeklarowaliśmy, że będziemy chronić czystą wodę.

Wskazówki dla kadry zuchowej:

Trop „Wodnika Szuwaraka” wyrabia u dzieci potrzebę działania na rzecz ochrony wody, pokazuje piękno przyrody oraz skutki negatywnego oddziaływania na nią przez człowieka. Zuchy, które pomagają Wodnikowi, są wrażliwe na zanieczyszczenia środowiska. W trakcie wypraw przyrodniczych poznają środowisko wodne, rośliny i zwierzęta mieszkające w wodzie i nad wodą. Samodzielne obserwacje i badania wód zachęcają dzieci do pogłębiania tematu i pokazują, że woda jest niezbędna do życia. Trop najlepiej zdobywać wiosną lub jesienią, gdyż jest to najwłaściwszy czas na obserwacje przyrodnicze.

Przykładowe sprawności, które zuchy mogą zdobywać podczas realizacji tropu:
„Badacz/Badaczka”

Instrumenty metodyczne

Wskazówki bibliograficzne:

- Goes P., Rzeki. Podróż po meandrach historii, przyrody i kultury, Wydawnictwo Dwie Siostry, Warszawa 2019.
- Giercarz U., Ekologiczne sprzątanie. Skutecznie, zdrowo, tanio, Wydawnictwo Biobook, Poznań 2012.
- Kardaś A., Książka o wodzie, Wydawnictwo MG, Warszawa 2019.
- Nela, Nela i tajemnice oceanów, Wydawnictwo Burda Polska, Warszawa 2017.
- Mizeliński A., D., Pod ziemią, pod wodą, Wydawnictwo Dwie Siostry, Warszawa 2015.
- Terlikowska M. Przygody kropli wody, Wydawnictwo MUZA S.A., Warszawa 2015.
- Uryniuk N., Balticarium, Wydawnictwo Wytwórnia, Warszawa 2019.
- Wojtkowiak-Skóra P., Bałtyckie zwierzaki, Wydawnictwo Dwukropek, Kielce 2019.

źródła internetowe:

- www.balticarium.com
- Chcę wiedzieć więcej niż wiem, umieć więcej niż umiem (propozycja programowa), <http://cbp.zhp.pl/3z2ym> (dostęp: 01.03.2020).
- Woda jest życiem (propozycja programowa), <http://cbp.zhp.pl/b3bxx> (dostęp: 01.03.2020).
- Zuchowe Wieści (Obrońcy czystej wody), jesień 2019, <http://cbp.zhp.pl/21glp> (dostęp: 01.03.2020).

Służba: trop zawiera propozycję służby.

Cele zrównoważonego rozwoju:

Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 14: Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony

Cel 15: Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej

Tropy: NATURA: Robinsonowie, Młodzi przyrodnicy, Przyjaciele środowiska naturalnego

Sprawności: Ekolog/Ekolożka, Przyrodnik/Przyrodniczka, Przyjaciół/Przyjaciółka Roślin, Leśnik, Przyjaciół zwierząt/Przyjaciółkaszewców, Pszczelarz/Pszczelarka, Zielarz/Zielarka

Stopnie: Wywiadowca/Tropicielka „Przez okres trwania próby opiekowałem/am się zwierzęciem lub rośliną”

Dla wszystkich metodyk: Odznaka Yunga Chrońmy Bioróżnorodność

<https://zhp.cbpproductstore.blob.core.windows.net/public/625/chronmy-bioroznorodnosc-odznaka-yunga.pdf>

Robinsonowie

Wprowadzenie: Co harcerze lubią w harcerstwie najbardziej? Wielu z nas odpowie zapewne: obozy, wyjazdy na rajdy, gry terenowe. Czy przebywając na łonie natury zawsze pamiętamy, aby nic nie niszczyć? Czy potrafimy tak się wtopić w otaczającą nas przyrodę, żeby zostać niezauważonymi przez ludzi i zwierzęta?

1. Zaplanujcie, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Głównym zadaniem tego tropu jest przygotowanie i przeprowadzenie samodzielnego ekologicznego biwakowania (nocowania) zastępu. Trop najlepiej zrealizować podczas obozu, ale nie jest to koniecznością. Wybierzcie sobie zalesiony teren, w którym bezpiecznie zrealizujecie proponowane zadania (zawsze za zgodą rodziców). Pamiętajcie o tym, żeby je konsultować na bieżąco z drużynowym. Zastanówcie się, jak dobrze znacie wybrany teren. Pamiętajcie o zasadach „Leave no Trace” (niepozostawiania śladów). Bardzo istotna jest pierwsza z nich: planuj i przygotuj się odpowiednio. To sens tego zadania.

Przydatne linki i materiały:

<http://cbp.zhp.pl/propozycje/lesne-plemiona/>
książka „Wampumy Leśnych”

2. Zróbcie, wykonajcie wedle własnego pomysłu zadanie, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Z zaproponowanych poniżej zadań wybierzcie od 5 do 7 w zależności od liczebności zastępu i Waszego harcerskiego wyrobienia lub ułóżcie swoje własne, idealnie do Was dopasowane zadania.

Proponowany podział zadań w zastępie:

- Zapoznaj zastęp z zasadami „Leave no Trace” w ciekawej formie np. gry lub konkursu. Swoją wiedzę na ten temat wykorzystajcie przy realizacji tropu.
- Podczas zwiadu zastępem po lesie zastanów się, czym charakteryzuje się teren. Jak tu rosną rośliny zielne i drzewa? Które obszary narażone są na największy wpływ, a gdzie można bawić się i obozować bez wyrządzania większych szkód? Rób notatki i zdjęcia.
- Przygotuj mapę obserwowanego terenu. Zaznacz na niej miejsca, w których można zorganizować zajęcia z maskowania, grę terenową, nocowanie dla zastępu. Zaznacz też miejsca zagrożone, których należy unikać podczas wszelkich aktywności. Zaplanujcie miejsce na „toaletę” (kocie dziurki) oddalone o przynajmniej 200 m od najbliższego cieku wodnego oraz obozowiska.

- Przygotuj dla zastępu posiłek z jadalnych roślin leśnych. Pamiętaj o zasadzie „tylko to, czego jesteś pewien na 100%”. Przed przystąpieniem do tego zadania zapoznaj się z roślinami trującymi występującymi w Twojej okolicy. Przygotujcie tylko takie potrawy, które wcześniej przetestowaliście z kimś z kadry lub rodzicami.
- Poprowadź dla zastępu zajęcia z maskowania tylko z pomocą materiałów naturalnych. Postarajcie się używać tylko martwych roślin.
- Zorganizuj dla zastępu pracę na rzecz zieleni, np. sprzątanie pasa przeciwpożarowego, zbieranie śmieci, sadzenie drzew. Pamiętaj o potrzebnych akcesoriach np. gumowych rękawiczkach. Przy planowaniu tego działania poproś o pomoc drużynowego. W zależności od pory roku możecie również spróbować skontaktować się z innymi organizacjami i wziąć udział w sezonowych akcjach, np. przenoszeniu płazów przez jezdnię lub budowie hoteli dla owadów wiosną, liczeniu raków czy ochrony bioróżnorodności latem, sprzątaniu lub przygotowaniu budek lęgowych jesienią.
- Z pomocą kolegów (koleżanek) z zastępu zbuduj szałas. Jeśli to Wasz kolejny obóz możecie też spróbować biwakować wywierając jak najmniejszy wpływ na środowisko - zacznijcie zbierać sprzęt i biwakować z użyciem hamaków i tarpów. To nic trudnego ani drogiego - hamaki znajdziecie całkiem tanio, tarp świetnie zastąpiacie plandeką ze sklepu budowlanego, a taśmy do mocowania do drzew kupicie w pasmanterii za kilka złotych.
- Zorganizuj nocowanie w lesie dla zastępu. Chęć realizacji tego zadania skonsultuj z drużynowym i komendantem obozu – zadanie dla zastępowego.
- Podczas nocowania w lesie pokaż zastępowi gwiazdozbiór Wielkiej i Małej Niedźwiedzicy oraz jeszcze jeden np. Kasjopeja lub Łabędź. Latem można też obserwować roje meteorów, np. Perseidy.

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie, czy udało Wam się osiągnąć założone cele i czy każdy przyczynił się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Po wykonaniu tego tropu oceńcie, na ile każde z Was zaangażowało się w realizowane zadania. Zastanówcie się, realizacja którego zadania podobała się Wam najbardziej? Z pomocą drużynowego jedno z zadań przeprowadźcie dla całej drużyny.

Służba: trop nie zawiera propozycji służby

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 13: Podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustoszczenia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej

Młodzi przyrodniczy

Wprowadzenie: Podobno dzisiejsze dzieci są zainteresowane głównie elektroniką i techniką. Pokażcie innym, że to nie musi być prawda. „Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać” - co możemy zrobić, aby w praktyce realizować ten punkt Prawa Harcerskiego?

1. Zaplanujcie, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Zastanówcie się, czym charakteryzuje się krajobraz w Waszej najbliższej okolicy. Może mieszkacie niedaleko lasu, dużego parku, jeziora lub rzeki? Przeprowadźcie zwiad: jakie zwierzęta i rośliny żyją i rosną w pobliżu? Czy Wasza okolica sprzyja organizowaniu zbiórek w terenie?

Przydatne linki:

<http://cbp.zhp.pl/poradniki/mlodziezowy-przewodnik-po-bioroznorodnosci/>

<http://cbp.zhp.pl/propozycje/chronmy-bioroznorodnosc/>

<http://cbp.zhp.pl/propozycje/woda-jest-zyciem/>

2. Zróbcie, wykonajcie wedle własnego pomysłu zadanie, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Poświęćcie czas na poznanie okolicy. Wyszukajcie ciekawe miejsca i rośliny. Zdobyte informacje uwiecznijcie i pokażcie w ciekawy sposób innym harcerzom. Wyszukajcie w różnych źródłach wiedzy informacje o roślinach i zwierzętach, które spotkacie. Sprawdźcie, czy możecie zrobić coś dobrego dla otoczenia.

Proponowany podział zadań w zastępie:

- Podczas kilku spacerów po najbliższej okolicy zastanów się, czym charakteryzuje się teren. Jakie tu rosną rośliny zielne i drzewa? Rób notatki i zdjęcia. Efekty swojej pracy przedstaw w formie mapki z zaznaczonymi ciekawymi przyrodniczo miejscami, pomnikami przyrody, nietypowymi roślinami, miejscami, gdzie zauważyłeś tropy zwierząt czy miejsca ich zamieszkania.
- Zorganizuj wyjście dla zastępu do lasu lub parku, podczas którego przygotujecie zielnik tematyczny (np. drzewa, zioła), zawierający rośliny spotkane po drodze, udostępni go w harcówce. Najlepiej, gdyby był to zielnik fotograficzny lub elektroniczny (w formie albumu zdjęciowego, strony internetowej, bloga, instagrama). Możecie też skorzystać z aplikacji Lasów Państwowych – „Czyj to liść?”. Zaprezentuj ją zastępowi, wtedy każdy będzie mógł mieć swój e-- zielnik.
- Podczas wyjścia obserwuj ptaki i inne zwierzęta. Szukaj ich tropów. Pamiętaj o zasadach bezpieczeństwa przy obserwacji dzikich zwierząt (np. zasada kciuka - do dzikiego zwierzęcia nie można podejść bliżej niż na odległość, która pozwala jego sylwetkę zasłonić wyciągniętym na wysokość oczu kciukiem). Wyniki swoich obserwacji zaprezentuj kolegom.
- Zorganizuj budowę karmnika dla ptaków, poidelka lub budki lęgowej i poprowadź obserwację ptaków, które będą przylatywały. Pamiętaj, że budki lęgowe często buduje się jesienią i zimą, by przed wiosną zdążyły „stracić zapach”. Dowiedz się, kiedy należy dokarmiać ptaki, a kiedy im to szkodzi.
- Podczas wyjścia zastępu przygotuj mapę obserwowanego terenu. Zaznacz na niej miejsca, w których można zorganizować kryjówkę zastępu, grę terenową, ognisko. Pamiętaj, że ogniska można palić tylko w miejscach wyznaczonych przez zarządców danego terenu.
- Zorganizuj dla innego zastępu lub całej drużyny zbiórkę terenową w znalezionym wcześniej miejscu. Może to być np. wycieczka z ciekawymi obiektami, gra terenowa lub impreza na orientację, w której na punktach są ciekawe przyrodniczo miejsca. Skonsultuj pomysły z drużynowym.
- Przeprowadź działania na rzecz przyrody, np. akcję sprzątania terenu zielonego, sadzenia drzew. Przy organizacji tego zadania poproś o pomoc drużynowego.

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie, czy udało Wam się osiągnąć założone cele i czy każdy przyczynił się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Po wykonaniu tego tropu oceńcie, na ile każde z Was zaangażowało się w realizowane zadania. Zastanówcie się, jak dobrze poznaliście swoje otoczenie? Zaprezentujcie wyniki na forum drużyny, np. robiąc wystawę zdjęć, przygotowując grę dla wszystkich zastępów.

Służba: trop nie zawiera propozycji służby

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 4: Zapewnienie wszystkim edukacji wysokiej jakości oraz promowanie uczenia się przez całe życie

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej

Propagatorzy zrównoważonego rozwoju - upcycling

Wprowadzenie: Czy słyszeliście kiedyś o 17 „Celach Zrównoważonego Rozwoju”? Kiedy je czytamy, może nam się wydawać, że są bardzo trudne do zrealizowania i że przyczynić się do ich osiągnięcia mogą tylko władze różnych państw. Ale czy na pewno? Zastanówcie się, co każdy z nas w swym codziennym działaniu może zrobić dla dobra wszystkich i naszej planety.

1. Zaplanujcie, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Dowiedzcie się, jaka jest idea 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju. Zastanówcie się, które cele są dla każdego z Was najważniejsze i dlaczego? Które mogą być realizowane tylko systemowo, np. przez władze państw, organizacje międzynarodowe? Dla realizacji których celów możemy zrobić coś sami?

Przydatne linki:

<https://ekonomiajestkobieta.zhp.pl/>

<http://cbp.zhp.pl/propozycje/globalna-akcja-teraz/>

https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/youth/docs/youth_magazine_pl.pdf

<http://cbp.zhp.pl/propozycje/dzien-mysli-braterskiej-2012/>

2. Zróbcie, wykonajcie wedle własnego pomysłu zadanie, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Poniższy przykład skupia się tylko na 12. Celu Zrównoważonego Rozwoju – „Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja”. Zaplanujcie i przeprowadźcie działania, dzięki którym będziecie realizować ten konkretny cel. Możecie też wybrać inny z 17 Celów i ułożyć do niego zadania.

Proponowany podział zadań w zastępie:

- Zdobądź rzetelne wiadomości na temat idei i celów Zrównoważonego Rozwoju, a w szczególności Celu 12.5 „Do 2030 roku istotnie obniżyć poziom generowania odpadów poprzez prewencję, redukcję, recykling i ponowne użycie”. Opowiedz o nich reszcie zastępu. Zastanówcie się, dlaczego ten temat jest ważny.
- Przeprowadź w zastępie burzę mózgów na temat „Co właściwie oznacza sformułowanie >Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja<”. Niech każdy harcerz spyta też o to swoją rodzinę. Wnioski, przedstawione na plakacie, wywieś w harcówce, żeby reszta drużyny mogła dowiedzieć się czegoś na ten temat.
- Przygotuj dla zastępu „Tabele postanowień”, w której każda osoba wpisze postanowienie konsumpcyjne na czas realizacji tropu. Może to być np. „Przez miesiąc będę zawsze mieć przy sobie torbę na zakupy i nie wezmę ze sklepu ani jednej reklamówki”, „Razem z rodzicami zrobię przegląd moich zabawek i książek. Nieużywane przeze mnie i w dobrym stanie przekażę do np. biblioteki, świetlicy szkolnej.”
- Zapoznaj zastęp z ideą upcyclingu. Poprowadź warsztaty manualne, w czasie których wykonacie upcyclingową biżuterię np. bransoletkę ze starej koszulki, zawieszkę ze skorupy kokosa lub broszkę z jeansu. Mogą to być również maskotki np. kotki ze skarpetek, misie ze starego swetra.

- Poprowadź dla zastępu warsztaty, podczas których zrobicie przydatne rzeczy, np. koszyki ze starych jeansów, pojemniki na drobiazgi z ozdobionej puszki lub słoika, torbę na zakupy z koszulki, torbę na owoce z firanki. A może zrobicie wspólnie coś większego do harcówki, np. półkę z drewnianej skrzynki? Może użyjecie tych pomysłów podczas obozowej pionierki.
- Poprowadź dla zastępu warsztaty, podczas których każdy ozdobi dla siebie płócienną torbę na zakupy. Możecie np. pomalować ją farbami akrylowymi, ozdobić akrylowymi pieczętkami lub woskiem i farbami do tkanin (rysujemy wzór rozpuszczoną stearyną z podgrzewacza, malujemy farbami do tkanin, prasujemy przez gazetę).

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie, czy udało Wam się osiągnąć założone cele i czy każdy przyczynił się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Po wykonaniu tego tropu oceńcie, na ile każde z Was zaangażowało się w realizowane zadania. Czy każdemu udało się w 100% spełnić swoje postanowienie? Zastanówcie się, jak możecie wykorzystać wykonane przez Was przedmioty? Zaprezentujcie wyniki na forum drużyny, np. robiąc wystawę wykonanych przez Was przedmiotów, prowadząc warsztaty upcyklingowe dla wszystkich członków drużyny. Jak Wasze działania wpłynęły na drużynę? Porozmawiajcie o tym z zastępem lub drużyną.

Służba: trop nie zawiera propozycji służby

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 12: Zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Przyjaciele środowiska naturalnego

Wprowadzenie: Każdego dnia produkujemy bardzo wiele śmieci. Niezależnie od tego, jak bardzo będziemy się starali, nie uda nam się tego uniknąć w całości. Na szczęście niektóre śmieci można przetwarzać. Zadbajmy o to, abyśmy my i nasi najbliżsi pamiętali o recydingu.

1. Zaplanujcie, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Przemyślcie, czy w Waszym domu, harcówce pamiętacie o zasadzie 4R: Refuse (odmawiaj, nie kupuj), Reduce (redukuj konsumpcję oraz liczbę śmieci, np. nie bierz jednorazówek), Reuse (wykorzystaj ponownie lub alternatywnie zanim wyrzucisz), Recycle. (odzyskaj poprzez właściwą gospodarkę odpadami). Czy macie specjalne miejsce do segregacji śmieci? Czy pamiętacie o segregacji różnorodnych śmieci, np. baterii? Zróbcie burzę mózgów: Dlaczego przetwarzanie jak największej ilości śmieci jest tak ważne dla nas i naszej planety? Co każdy z nas może zrobić w tej sprawie?

2. Zróbcie, wykonajcie wedle własnego pomysłu zadanie, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Proponowany podział zadań w zastępie:

- Poprowadź w zastępie rozmowę na temat zasady 4R: Refuse (odmawiaj, nie kupuj), Reduce (redukuj konsumpcję oraz liczbę śmieci, np. nie bierz jednorazówek), Reuse (wykorzystaj ponownie lub alternatywnie zanim wyrzucisz), Recycle (odzyskaj poprzez właściwą gospodarkę odpadami). Rozmowę podsumujcie zrobieniem listy zobowiązań na czas realizacji tropu (każdy harcerz - jedno zobowiązanie np. że nie będzie brał jednorazówek). Wywieście ją w harcówce i zaproście do dołączenia resztę drużyny.

- Pokieruj wykonaniem w harcówce koszy do segregacji śmieci. Poproś drużynowego o finansową pomoc w skompletowaniu pojemników. A może uda Wam się znaleźć niepotrzebne wiaderka w domu? To też będzie recycling! Jeśli w harcówce są już takie kosze, wymyślcie inne zadanie.
- Zadbaj o prawidłowe opróżnianie koszy do segregacji śmieci w harcówce. W tym celu stwórz harmonogram i dopilnuj, aby był przestrzegany.
- Zaplanuj organizację w drużynie zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego lub baterii. Przygotuj akcję informacyjną dla harcerzy i ich rodziców. Poproś kogoś z kadry o pomoc w organizacji tej akcji.
- Poszukaj informacji o tym, gdzie możecie przekazać zebrane elektrośmieci. Przekażcie je do wybranego przez zastęp PSZOKa (Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych) lub na wybraną wspólnie akcję charytatywną.
- Zorganizuj w najbliższym otoczeniu (np. rodziny, harcówka, szkoła) zbiórkę plastikowych nakrętek. Po zebraniu co najmniej 500 sztuk przekażcie je z zastępem na wybraną wspólnie akcję charytatywną. Jeśli to zadanie wydaje Ci się za trudne, poproś kogoś z kadry o pomoc w organizacji tej akcji.
- Zorganizuj udział zastępu w pracach na rzecz zieleni, np. sprzątaniu okolicznego terenu zielonego, Sprzątaniu Świata lub w imprezie ekologicznej.

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie, czy udało Wam się osiągnąć założone cele i czy każdy przyczynił się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Po wykonaniu tego tropu oceńcie, na ile każde z Was zaangażowało się w realizowane zadania.

Zastanówcie się, które z zadań było najtrudniejsze? Z którego jesteście najbardziej dumni?

Pamiętajcie, że wykonanie tego tropu to dopiero początek Waszego dbania o środowisko.

Służba: trop zawiera propozycję służby

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 12: Zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Cel 13: Podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 14: Ochrona oceanów, mórz i zasobów morskich oraz wykorzystywanie ich w sposób zrównoważony

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej

Tropy: NATURA: Drzewo życzeń, Przyjaciół Ptaków, Zaopiekuj się mną, Zielony raj

Sprawności: Ekolog/Ekolożka, Przyrodnik/Przyrodniczka, Przyjaciół/Przyjaciółka Roślin, Leśnik, Przyjaciół zwierząt/Przyjaciółka zwierząt, Pszczelarz/Pszczelarka, Zielarz/Zielarka

Stopnie: Odkrywca/Pionierka „Wiem, co to jest rezerwat przyrody, park narodowy, park krajobrazowy. W czasie harcerskich wędrówek odnalazłem jeden z parków narodowych lub krajobrazowych”

Dla wszystkich metodyk: Odznaka Yunga Chronimy Bioróżnorodność

<https://zhpcbprodstore.blob.core.windows.net/public/625/chronmy-bioroznorodnosc-odznaka-yunga.pdf>

Tropienie **NATURY** to ulubione zajęcie niejednej harcerki i niejednego harcerza. Świat przyrody pełen jest niezwykłych tajemnic i naturalnych skarbów czekających tylko na wprawnych obserwatorów. Jednak to, co żyje w wodzie, na ziemi i w powietrzu potrzebuje nie tylko naszego zachwytu, ale i ochrony. Nie ma czasu do stracenia - do dzieła!

Drzewo życzeń

Wprowadzenie: Czy zastanawialiście się kiedyś, jakie kryteria musi spełnić drzewo, aby zostać pomnikiem przyrody? Wiedzieliście, że takie miano mogą uzyskać także aleje, głazy, skałki czy wodospady? Czujecie się zaintrygowani? Jeśli tak – to trop dla was.

1. Zaplanujcie, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie, co chcecie zrobić, postawcie sobie cel waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Dowiedźcie się, jak wygląda ustanawianie pomników przyrody w Polsce i jakie formalności muszą być spełnione (warto pamiętać, że pomnikami przyrody mogą być nie tylko drzewa, ale także np. aleje, głazy, skałki, wodospady). Po konsultacji z drużynowym zajrzyjcie do zaprzyjaźnionej leśniczówki lub umówcie się na wizytę w nadleśnictwie. Odwiedźcie również gminne i miejskie urzędy i ich komórki zajmujące się ochroną przyrody. Nawiążcie kontakt z Ligą Ochrony Przyrody lub lokalnymi naukowcami prowadzącymi badania na tych terenach (pierwszym punktem szukania kontaktu może być strona społeczności naukowej „Nauka dla przyrody”).

2. Zróbcie, wykonajcie wedle własnego pomysłu zadanie, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Wykonajcie zwiad po waszej okolicy. Według wcześniej pozyskanych wskazówek poszukajcie drzew, które są już pomnikami przyrody i są odpowiednio oznaczone, a także drzew, które według Was powinny stać się takimi pomnikami. Wykonajcie pomiary (przy użyciu odpowiednich narzędzi i technik, które możecie poznać z pomocą leśnika, specjalnej aplikacji lub programu komputerowego np. Globe Observer), a następnie stwórzcie rysopisy oraz mapy położenia. Swoje wnioski w zakresie pomysłów na nowy pomnik (jeśli takie macie) przekazcie odpowiednim służbom. Być może uda Wam się otoczyć taką opieką konkretne, wybrane przez siebie drzewo. Jeśli zauważyliście, że jakiś pomnik przyrody jest zaniedbany – poinformujcie odpowiednie jednostki, aby mogły temu zaradzić.

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie, czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej

Przyjaciel ptaków

Wprowadzenie: Nie trzeba być ornitologiem, aby być przyjacielem ptaków. Sprawdźcie, co dobrego możecie zrobić na ich rzecz w swoim środowisku działania.

1. Zaplanujcie, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie, co chcecie zrobić, postawcie sobie cel waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Dowiedźcie się, jakie ptaki żyją w Waszej okolicy. Po konsultacji z drużynowym wybierzcie się na zwiad do lasu, parku. Obserwujcie ptaki, rozpoznajcie je. Zastanówcie się, w jaki sposób możecie im pomóc? Może któremuś z gatunków grozi wyginięcie? A może zaobserwujecie domowego pupila, który uciekł właścicielowi? Może znajdziecie pisklę, które wypadło z gniazda? Zastanówcie się, w jaki sposób możecie im pomóc (dla przykładu w przeważającej ilości wypadków podlotów nie należy dotykać, ani na siłę „ratować”). Dowiedźcie się, czym żywią się ptaki w naturalnym środowisku, a czym te hodowlane. Zastanawialiście się, dlaczego niektóre ptaki są obrączkowane?

2. Zróbcie, wykonajcie wedle własnego pomysłu zadanie, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Znajdźcie instytucję zajmującą się dzikim ptactwem (np. Liga Ochrony Przyrody, Ekostaż, Towarzystwo Ochrony Ptaków), nawiążcie z nimi współpracę i pomóżcie na tyle, na ile jest to możliwe. Włączcie się w akcję liczenia ptaków migrujących lub obrączkowania. Nagracie spotkane ptaki, ich odgłosy i zmontujcie z tego materiał edukacyjny (skorzystajcie przy tym z fachowej wiedzy np. wielkiego atlasu ptaków lub aplikacji do rozpoznawania głosów BirdNet). Zbierzcie potrzebny materiał do stworzenia budek lęgowych (zadbajcie o zbadanie potrzeb i montaż budek odpowiednich rozmiarów dla konkretnych gatunków ptaków) lub poideł. W porozumieniu z nadleśnictwem umieśćcie je w miejscach, które zostaną wam wskazane. Zwróćcie uwagę na problem wycinki drzew dziuplastych i zgłoście ten proceder do odpowiednich służb (zgłoszenie przestępstwa na policję oraz skarga na działania nadleśnictwa do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska). Ważne są także działania w przestrzeni miejskiej/wiejskiej, w sąsiedztwie siedzib ludzkich (np. problemem jest niszczenie miejsc lęgowych ptaków w miastach).

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie, czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Pokażcie innym, jak można pomagać ptakom. Zaprezentujcie młodszym kolegom materiał edukacyjny, zorganizujcie grę terenową lub imprezę na orientację, podczas której pokażecie, gdzie są budki lęgowe. Zorganizujcie w drużynie kominek tematyczny poświęcony temu zagadnieniu. Zachęćcie innych do działań na rzecz ptaków w waszej okolicy. Zastanówcie się, czy takie działania przyniosły wam satysfakcję; może zachęci to was do pomocy innym zwierzętom?

Służba: trop zawiera propozycję służby

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej.

Zaopiekuj się mną

Wprowadzenie: Podobno charakter człowieka można poznać po tym, jak traktuje zwierzęta.

Harcerzy zaś dodatkowo po tym, że w obliczu ważnych kwestii podejmują aktywne działania.

Weźcie zwierzęta waszej lokalnej społeczności w skrojoną dla nich na miarę opiekę.

1. Zaplanujcie, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie, co chcecie zrobić, postawcie sobie cel waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

W Waszym otoczeniu na pewno działa jakieś schronisko dla zwierząt, dla psów, dla kotów, dla królików. Zajrzyjcie do niego i popytajcie, jakiej pomocy potrzebują.

2. Zróbcie, wykonajcie wedle własnego pomysłu zadanie, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Na podstawie zasygnalizowanych potrzeb – zorganizujcie swoje działanie. Jeśli potrzebą jest brak karmy czy innych materiałów – możecie zorganizować akcję zarobkową lub zbiórkę niezbędnych przedmiotów. Jeśli potrzebą jest przyjaźń ze zwierzętami i wyprowadzanie ich na spacer – być może uda Wam się zaangażować lub też zrobić akcję nagłaśniającą i zachęcającą do zostania wolontariuszem schroniska? A może wspólnie z pracownikami ośrodka uznać, że najpotrzebniejsze byłoby uświadomienie społeczności lokalnej problemu porzucania zwierząt i przeprowadzenie kampanii informacyjnej pod hasłem „Zwierzę to nie zabawka”?

Wykorzystajcie swoje działania także po to, aby więcej dowiedzieć się o właściwych formach opieki nad poszczególnymi zwierzętami.

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie, czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Zorganizujcie dla drużyny zbiórkę o potrzebach zwierząt w schroniskach, przekażcie zdobytą wiedzę i opiszcie, jak przebiegała wasza akcja. Możecie ubarwić waszą opowieść filmem lub fotografiami.

Służba: trop zawiera propozycję służby

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej.

Wprowadzenie: Jeśli radość sprawiają wam prace manualne, a w dodatku lubicie spędzać czas razem na świeżym powietrzu ten trop jest przeznaczony właśnie dla was.

1. Zaplanujcie, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie, co chcecie zrobić, postawcie sobie cel waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Poszukajcie skrawka wolnej ziemi, który będziecie mogli zagospodarować. Może to być kawałek ogródka działkowego któregoś z rodziców. Może to być kawałek nieużytku przy bloku – za zgodą właściciela terenu. Może to być także fragment dawnego klombu przy szkole – za zgodą dyrekcji. To jaką ziemią będziecie dysponować i w jakim miejscu na pewno wskaże Wam dalszy kierunek działań.

2. Zróbcie, wykonajcie wedle własnego pomysłu zadanie, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Przygotujcie koncepcję zagospodarowania dla wybranego fragmentu ziemi. Możecie stworzyć efektowny skalniak z wykorzystaniem nietypowych roślin, oczek wodnych czy miniwodospadów. Być może uda Wam się tam stworzyć coś na wzór drzewek bonsai. Możecie stworzyć zielnik, po który sięgniecie w czasie potrzeby (mięta przyda się nie tylko na problemy żołądkowe, ale również do napojów na ciepłe dni; oregano czy majeranek - będą świetnymi przyprawami do dań). Możecie również pokusić się o stworzenie łąki kwietnej (wymaga zdecydowanie mniej podlewania niż trawnik), która przyciągnie pszczoły (można dla nich i innych owadów zbudować hotele, a dla ptaków i jeży poidła) albo posadzić kilka drzewek owocowych, których będziecie doglądać. Jeśli połączycie łąkę kwietną z miniogródkiem warzywnym przekonacie się przy okazji, że nawet w mieście można hodować własne jedzenie. Przez okres próby zrealizujcie swój pomysł i doglądajcie go codziennie (pamiętajcie, aby podlewać go po zmroku, świetnym pomysłem na zaradzenie problemowi z niedoborem wody pitnej w Polsce jest także gromadzenie deszczówki). Reagujcie na zmieniające się warunki środowiska i pogodę. Wasz „ogródek” będzie wymagać takiej opieki, a po jakimś czasie odpłaci Wam wyglądem lub dobrami. Po jakimś czasie będziecie mogli pochwalić się swoimi owocami lub warzywami, zebranymi przyprawami lub pięknym widokiem skalniaka czy łąki.

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie, czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Podsumujcie swoje działania w zastępie i zdecydujcie, w jakiej formie chcecie zaprezentować je drużynie. Może stworzycie fotorelację lub film poklatkowy, aby pokazać, jak zmienił się zagospodarowany teren? Może podczas biwaku zorganizujecie poczęstunek, do którego wykorzystacie wyhodowane przez siebie warzywa i zioła? Możecie też zainspirować do podobnych działań swoich kolegów i koleżanki ze szkoły i zorganizować warsztaty, podczas których opowiecie, jak dbać o ogródek i co warto w nim zasiać.

Trop nie powinien trwać dłużej niż 1,5 miesiąca. Po tym okresie należy go podsumować. Natomiast nic nie stoi na przeszkodzie, aby harcerze już po zdobyciu tropu mogli dalej opiekować się swoim miejscem.

Służba: trop zawiera propozycję służby

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 11: Uczynienie miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej.

Tropy: NATURA: Ekologiczny obóz, Opieka nad lokalnymi zwierzętami

Sprawności: Ekolog/Ekolożka, Przyrodnik/Przyrodniczka, Przyjaciół/Przyjaciółka Roślin, Leśnik, Przyjaciół zwierząt/Przyjaciółka zwierząt, Pszczelarz/Pszczelarka, Zielarz/Zielarka

Odznaka Skautów Świata: <https://zhp.pl/sluzba/odznaka-skautow-swiata>

Dla wszystkich metodyk: Odznaka Yunga Chronimy Bioróżnorodność

<https://zhpcbprodstore.blob.core.windows.net/public/625/chronmy-bioroznorodnosc-odznaka-yunga.pdf>

Kategoria tropów **NATURY** zawiera w sobie działania związane z przebywaniem na łonie dzikiej przyrody i zdobywaniem wiedzy na jej temat. Stymulują one pogłębianie wiedzy z zakresu funkcjonowania przyrody poprzez obserwację i szukanie w niej zależności (łącznie z człowiekiem i jego oddziaływaniem na przyrodę). Zastępy będą mogły wspólnie doświadczyć, wykorzystać i sprawdzić zdobytą wiedzę podczas obozu czy biwaku. Trop ten to także służba na rzecz NATURY.

Ekologiczny obóz

Wprowadzenie: Czy myśleliście kiedyś jak poprzez życie obozowe możecie w naturalny sposób przyczynić się do zmniejszenia degradacji środowiska? Jest na to wiele prostych sposobów, które możecie wdrożyć nie tylko u siebie, ale też w Waszym otoczeniu harcerskim!

1. Zaplanujcie, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Przeanalizujcie, w jakich miejscach na obozie generuje się odpady i dowiedzcie się, gdzie i z jakich zasobów zewnętrznych się na nim korzysta (również pod kątem typu obozu, na jaki jedziecie [wędrowny/stacjonarny]). Zdobądźcie wiedzę na temat możliwości wprowadzenia na obozie Waszego środowiska rozwiązań, które przyczynią się do ograniczenia wpływu na środowisko i zmniejszenia ilości zużywanych zasobów naturalnych. Z pewnością przyda Wam się zaznajomienie z zasadami „Leave no Trace”.

2. Zróbcie, wykonajcie wedle własnego pomysłu zadanie, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Zaplanujcie propozycję wprowadzenia określonych rozwiązań i przedstawcie ją komendzie obozu. Skonsultujcie z nimi możliwość wprowadzenia tych rozwiązań i przygotujcie je podczas kwaterki do korzystania przez kadrę i uczestników obozu. Może warto też, abyście pod tym kątem przygotowali uczestników obozu do niego i zorganizowali dla nich warsztaty/audycję/infografiki/komiks na temat tego, co należy zabrać oraz jak można przygotować siebie i ekwipunek, by na miejscu wywierać jak najmniejszy wpływ na środowisko. Ważne jest też, abyście przed obozem dokonali rozpoznania terenu i pozyskali wiedzę np. o gatunkach, którym możemy przeszkadzać, o trujących roślinach czy zagrożonych ekosystemach podmokłych.

Przykłady ekologicznych rozwiązań do zastosowania w trakcie obozu:

- system segregacji odpadów,
- ograniczenie zużycia wody,
- stosowanie biodegradowalnych środków czystości,
- system zakupów produktów najmniej wpływających na środowisko (lokalne produkty w dużych opakowaniach zbiorczych),
- dobór miejsca obozowego (rozproszenie lub skupienie),
- formy obozowe (np. hamaki bardziej przyjazne od „dziesiątek”),
- organizacja zaplecza higienicznego (toalety, gdzie i w jaki sposób się myjemy),
- zabezpieczanie żywności podczas obozu i nieprzyzwyczajanie zwierząt do obcego pożywienia,
- ograniczenie liczby/wielkości ognisk (mniejszy wpływ związany z wyjąławianiem czy zmianą pH, mniejsze zużycie – zabieranie martwego drewna z lasu).

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy przyczynił się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Podczas ewaluacji/podsumowania obozu zapiszcie wnioski z Waszych działań i zastanówcie się, jak możecie wprowadzać je jako stałe rozwiązania oraz dzielić się nimi z innymi środowiskami w hufcu np. w formie wystawy lub wszechnicy.

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 3: Zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu

Cel 6: Zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi

Cel 12: Zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Cel 13: Podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 14: Ochrona oceanów, mórz i zasobów morskich oraz wykorzystywanie ich w sposób zrównoważony

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustoszenia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej

Opieka nad lokalnymi zwierzętami

Wprowadzenie: Jeżeli nieobojętne jest Wam życie zwierząt i chcecie bardziej się o nie zatroszczyć, to macie ku temu wiele możliwości! Wystarczy najpierw zainteresować się tematem i sprawdzić jak one sobie radzą w Waszej okolicy, a następnie działajcie.

1. Zaplanujcie, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Zbadajcie, jakie są najpoważniejsze zagrożenia dla lokalnych zwierząt, nie tylko tych znajdujących się pod ochroną.

Najpierw sprawdźcie, jakie zwierzęta żyją w Waszej okolicy i czy istnieją organizacje, które specjalizują w ich ochronie.

Ustalcie, gdzie w Waszej okolicy najlepiej zgłaszać znalezienie chorego/rannego zwierzęcia (w miastach często zajmuje się tym straż miejska i wyspecjalizowane fundacje) i zbadajcie, czy okoliczni mieszkańcy/członkowie Waszej społeczności mają na ten temat wiedzę. Zidentyfikujcie problem i spróbujcie na niego odpowiedzieć.

2. Zróbcie, wykonajcie wedle własnego pomysłu zadanie, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Najpierw zorganizujcie i przeprowadźcie akcję informacyjną przy współpracy z lokalnymi władzami na temat ochrony roślin i dzikich zwierząt. Następnie zorganizujcie projekt, który zapewni bezpieczeństwo tym zwierzętom. Może to być na przykład:

- Projekt „budki lęgowe dla ptaków” – co, po co, gdzie, dlaczego, potem budowa, stawianie, nadzorowanie.
 - Projekt „płotek” – praca przy tworzeniu specjalnych płotków przy drogach, zabezpieczaniu i przenoszeniu płazów w okresie godowym. Akcja promocyjna na temat problemu – działania na rzecz rozwiązań ułatwiających zwierzętom przekraczanie dróg.
 - Projekt „schronisko” – współpraca ze schroniskiem dla zwierząt, najpierw poprzez zidentyfikowanie potrzeb tego schroniska, a następnie rozwiązywanie danych problemów. Przykładowo, zaczynając od zdobycia wsparcia finansowego, materialnego czy osobowego po organizację akcji promocyjnej „Adoptuj, nie kupuj”.
 - Budowa hoteli dla owadów, ogrodów kwiatnych, glinianych ścian dla pszczoł murarek itp.
 - Akcja monitoringu, np. monitoring raków w ramach „Liczymy raki”.
 - Akcje związane z usuwaniem gatunków inwazyjnych (konieczna współpraca z zarządcą terenu oraz najlepiej również z jakąś organizacją specjalizującą się w tym zagadnieniu).
 - Projekt „sarenka”, czyli akcja uświadamiająca oraz monitoring związany z wykaszaniem łąk (giną wówczas schowane w wysokich trawach młode sarny). Akcja polega na monitoringu takiej łąki przed koszeniem oraz np. spryskaniu jej granic wodą z płynem do mycia naczyń dobie przed wykaszaniem, w celu zniechęcenia saren do pozostawiania tam młodych.
 - Akcja sterylizacja – nagłośnienie problemu niesterylizowanych kotów.
 - Projekt zadrzewienia śródpolnego (zalecana współpraca z rolnikiem lub gminą).
 - Zabieranie zwierząt ze schronisk na biegi/zawody sportowe i promowanie tego sposobu wyprowadzania zwierząt.
- Pamiętajcie, by realizując swój pomysł działać w zgodzie z wymogami formalno-prawnymi (np. może być konieczne zdobycie zgody właściciela terenu) oraz o poinformowaniu drużynowego i rodziców o swoich planach. Pamiętajcie o zachowaniu zasad bezpieczeństwa w wypadku kontaktu z dzikim zwierzęciem.

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy przyczynił się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Zbierzcie swoje pomysły na wsparcie życia zwierząt w otoczeniu i podsumujcie, które z nich najbardziej się sprawdziły. Co możecie jeszcze zrobić, aby również inne osoby wdrażały je na co dzień w swojej okolicy? Może warto nagrać filmik lub poprowadzić audycję o Waszych doświadczeniach.

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 14: Ochrona oceanów, mórz i zasobów morskich oraz wykorzystywanie ich w sposób zrównoważony

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej

GRUNWALDZKIE EKSPEDYCJE

2024-2026

WSPÓLNOTA
DRUŻYN
GRUNWALDZKICH

opracowanie:

phm. Katarzyna Grabowska

phm. Rainer Finz-Ziemkiewicz

